

2026
KPSS

Vatandaşlık

ÇALIŞMA
NOTLARI

ve

TESTLERİ

Özet Konu Anlatımı | Çözümlü Sorular

Çıkış
Soruların
paralelinde özgün
sorulara yer
verilmiştir.

Karekod
Çözümlü

TOPLUMSAL HAYATI DÜZENLEYEN KURALLAR

- Toplumu oluşturan bireylerin uymak zorunda oldukları ödevleri ve kullanacakları yetkileri belirten kurallara **toplumsal/sosyal hayatı düzenleyen kurallar** adı verilir. Bu kurallar dörde ayrılır:

	Tanım	Yaptırım Türleri	Yaptırım
DİN KURALLARI	Allah tarafından konulduğuna inanılan ve peygamberlere/insanlara kutsal kitaplar aracılığıyla ulaştırılmış emir ve yasaklardır.	Günahkâr sayılma	Manevi
GÖRGÜ KURALLARI	Bir kimsenin belli bir yerde, zamanda ve durumda ne şekilde davranması gerektiğini (yeme-içme, giyinme, oturma gibi) belirleyen kurallardır.	- Alay edilme - Kaba ve saygısız olarak nitelendirilme	Manevi
AHLAK KURALLARI	İnsanların kendilerine ve diğer insanlara karşı olan görev ve sorumluluklarını düzenleyen davranış kurallarıdır.	- Ayıplanma - Kınama - Dışlanma	Manevi
HUKUK KURALLARI	Toplum hâlinde yaşayan insanların birbirleriyle ve toplumla ilişkilerini düzenlemek üzere, devletin yetkili organları tarafından konulan ve uyulması zorunlu olan kurallardır. Hukuk Kurallarının Amacı: Toplumsal barışı, adaleti ve hukuksal güvenliği sağlamaktır. Düzeni korumak ve yeni gelişmelere cevap vermektir. Hukuk Kurallarının Özellikleri: Hukuk kuralları yaptırıma dayalıdır ve kişilik dışıdır. Hukuk kuralları <i>soyuttur, geneldir, süreklidir, objektiftir</i> .	- Tazminat - Ceza - Cebr-i icra	Maddi

HUKUK KAVRAMININ ÇEŞİTLİ ANLAMLARI

Pozitif (Müspet) Hukuk

- Belirli bir dönemde bir ülkede yürürlükte bulunan yazılı ve yazısız hukuk kurallarının tümüne **pozitif (müspet) hukuk** denir.

Tabii (Doğal) Hukuk

- “Olması gereken hukuk” kavramını ifade eder. Yürürlükteki kanunlardan çıkan değil **doğadan kaynaklanan hukuk** demektir.

Mevzu Hukuk

- Bir ülkede yetkili bir makam tarafından konulmuş ve yürürlükte bulunan yazılı hukuk kurallarının tümüne **mevzu hukuk** denir.

Maddi Hukuk

- Toplumu oluşturan kişilerin birbirleri ve toplum ile olan ilişkilerini düzenleyen, kişilerin sahip olduğu hak ve yüklendiği borçları belirleyen kurallara **maddi hukuk** denir.

Şekli Hukuk

- Uyuşmazlıkların çözümünde izlenecek usulü gösteren kurallara **şekli hukuk** denir.

Tarihi Hukuk

- Yürürlükten kalkmış olan hukuka **tarihi hukuk** denir.

HUKUK KURALLARININ ÇEŞİTLERİ

Tamamlayıcı Hukuk Kuralları

Taraflarca serbest iradeleri ile değiştirilebilen, değiştirilmedikleri takdirde de uygulanabilen kurallardır. **Örneğin; eşler Medeni Kanun'da öngörülmüş olan diğer mal rejimlerinden birini seçmemişlerse edinilmiş mallara katılma rejimi uygulanır.**

Emredici (Amir) Hukuk Kuralları

Tarafların kesinlikle uymak zorunda oldukları, ortadan kaldıramadıkları kurallardır. Bu kurallar kanun ve yönetmeliklerde yazılıdır ve değiştirilemeyen bu kurallara uymak zorunludur. **Örneğin; kapalı mekânlarda sigara içmenin yasaklanması olması.**

Tanımlayıcı Hukuk Kuralları

Bir hukuksal kavramın veya kurumun anlamını, yasal unsur ve şartlarını belirtir. **Örneğin; yerleşim yeri, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir.**

Yorumlayıcı Hukuk Kuralları

Taraflarca düzenlenen ancak yeteri kadar açıklık taşımayan durum ve davranışların açıklanmasında kullanılan hukuk kurallarıdır. **Örneğin; kira bedeli ay başında ödenmek üzere kararlaştırılmış ama ay başının hangi gün olduğu belirtilmemişse kanuna göre bu, ayın ilk günüdür (her ayın biri).**

Yetki Verici Hukuk Kuralları

Kişilere birtakım işlemleri yapıp yapmama, birtakım yetkileri kullanıp kullanmama konusunda yetki sunan kurallardır. **Örneğin; mirasçının mirası kabul ve reddetme yetkisi.**

İlga Edici Hukuk Kuralları

Birtakım hukuk kuralları, var olan bir hukuk kuralını yürürlükten kaldırma amacı taşır. Bu tür kurallara ilga edici hukuk kuralları denir. **Örneğin; ölüm cezasının kaldırılması.**

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Toplumsal hayatı düzenleyen aşağıdaki kurallardan hangisinin yaptırımını devlet gücü ile desteklenmiştir?

- A) Objektif ahlak kuralları B) Din kuralları
C) Görgü kuralları D) Hukuk kuralları
E) Subjektif ahlak kuralları

2. I. Görgü kuralları
II. Hukuk kuralları
III. Ahlak kuralları

Sosyal hayatı düzenleyen yukarıdaki kurallardan hangilerinin yaptırımını maddidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

3. Bir ülkede ideal yani "olması gereken hukuk" kavramını ifade eden hukuk türüne ne ad verilir?

- A) Pozitif hukuk B) Mevzu hukuk
C) Tabii hukuk D) Tarihi hukuk
E) Objektif hukuk

4. Tazminat yaptırımını aşağıdaki kurallardan hangisi tarafından düzenlenmiştir?

- A) Din kuralları B) Görgü kuralları
C) Hukuk kuralları D) Ahlak kuralları
E) Fizik kuralları

5.

- Uygulama bakımından zorunluluk taşır.
- Kişiler bu kuralları değiştiremez.
- Kanun ve yönetmeliklerde yazılı olan kurallardır.

Bu özellikler aşağıdaki hukuk kuralları çeşitlerinden hangisine aittir?

- A) Tanımlayıcı hukuk kuralları
B) Tamamlayıcı hukuk kuralları
C) Emredici hukuk kuralları
D) Yorumlayıcı hukuk kuralları
E) İlga edici hukuk kuralları

6. Aşağıdaki kavramlardan hangisi "bir ülkede belli bir zamanda yürürlükte olan hukuk" anlamına gelmektedir?

- A) Gelenek B) Pozitif hukuk
C) Cebri hukuk D) Kamu hukuku
E) Özel hukuk

7. Bir ülkede belli bir zamanda yürürlükte olan hukuk kurallarından sadece yazılı olanlarına ne denir?

- A) Tarihi hukuk B) Tabii hukuk
C) Kamusal hukuk D) Müspet hukuk
E) Mevzu hukuk

8. Yaptırımını ayıplama, dışlama olan sosyal hayatı düzenleyen kurallar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hukuk kuralları B) Ahlak kuralları
C) Din kuralları D) Felsefe kuralları
E) Vatandaşlık kuralları

9. I. Soyuttur.
II. Geneldir.
III. Bireysel güçle desteklenmiştir.

Yukarıdaki ifadelerden hangileri hukuk kurallarının özellikleri arasında yer almaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

10. Belli bir dönemde uygulandığı hâlde, sonradan toplumun gelişimi ile değişerek yürürlükten kaldırılan hukuka ne denir?

- A) Negatif hukuk B) Tarihi hukuk
C) İdeal hukuk D) Mevzu hukuk
E) Objektif hukuk

11. Üstün ve genel kuralların varlığından söz eden belli bir toplumda, belli bir dönemde uygulanan değil fakat uygulanması gereken, toplumun adalet anlayışını, sosyal gereksinimlerini en iyi karşılayacağı düşünülen hukuk aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pozitif hukuk B) Tarihi hukuk
C) İdeal hukuk D) Mevzu hukuk
E) Objektif hukuk

12. Aşağıdakilerden hangisi hukuk kurallarının amaçlarından değildir?

- A) Toplumda ikiliği sağlamak
B) Toplumda adil bir yaşam sağlamak
C) Toplumda hukuki güvenliği sağlamak
D) Toplumdaki yeniliklere, gelişmelere cevap vermek
E) Toplumda barışı sağlamak

BORÇLAR HUKUKU

Borç İlişkisinin Unsurları

Alacaklı: Borç ilişkisinde karşı tarafı; bir şeyi yapmaya, vermeye ya da yapmaktan kaçınmaya zorlama hakkı olan kişidir.

Borçlu: Borçlu taraf, borç ilişkisinin pasif tarafını oluşturur. Yani borçlu, borç konusunu ifa etmekle yükümlü olan kişidir.

Edim: Bir borç ilişkisinde tarafların yerine getirmekle yükümlü olduğu davranış biçimidir.

BORCUN KAYNAKLARI

Hukuki İşlem (Sözleşme)	Haksız fiil	Sebepsiz Zenginleşme
- Tarafların, karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanında bulunmalarıyla yapılan işlemlerdir. - Bu durumun gerçekleşebilmesi için; - Öneri (İcap) - Kabul (Beyan) olması gerekir.	- Hukuka aykırı bir fiille ve kusurlu davranışlarla bir başkasına zarar vermektir. - Bu durumun gerçekleşebilmesi için; - Hukuka aykırılık - Kusur - Zarar - Nedensellik bağı olması gerekir.	- Bir kimsenin mal varlığının haklı bir sebep olmaksızın diğer bir kimsenin mal varlığı aleyhine çoğalmasına denir. - Bu durumun gerçekleşebilmesi için; - Zenginleşme olmalı - Karşı tarafta fakirleşme olmalı - Nedensellik bağı - Haklı bir sebep olmamadır.

Borçlar Hukukuna Hakim Olan İlkeler

İrade Özgürlüğü İlkesi: Taraflar bir sözleşmenin içeriğini, kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler.

Nispiyet İlkesi: Sözleşme kural olarak onu yapan tarafları bağlar, üçüncü kişileri etkilemez.

Dürüstlük İlkesi: Tarafların sözleşme öncesinde, sözleşme sırasında ve sözleşme sonrasında dürüst bir kişi olarak hareket etmeleridir.

İvazlılık (Karşılıklı) İlkesi: Sözleşmeler kural olarak, karşılıklı borç doğururlar yani taraflar birbirine karşı edimle yükümlüdürler.

Kusurlu Sorumluluk İlkesi: Kişinin yaptığı fiilden dolayı sorumlu tutulabilmesinin şartı kusurlu olmasıdır.

Borçlunun İkametinde İfa İlkesi: Borçlar Kanunu'na göre kanunda ve tarafların anlaşmaları hali dışında borcun ifa edileceği yer borçlunun ikametgahıdır.

Üçüncü Kişilerin Aleyhine Borç İlişkisi Kurulamaması İlkesi: Hukuki ilişkinin tarafları dışında hiç kimse iradesi dışında bir hukuksal işlem ile borç altına sokulamaz.

Borcu Sona Erdiren Sebepler

İfa: Borcun, borç ilişkisine uygun olarak yerine getirilmesidir. Borcun ödenmesi, borcun ifa edilmesi anlamına gelir.

Kusursuz İmkansızlık: Sözleşme kurulduktan sonra borçlunun kusuru olmayan nedenlere bağlı olarak ifanın imkansız hâle gelmesidir.

Örneğin; bir yarış atının teslim edilmeden ölmesi, satılan ancak teslim edilmeyen bir salon takımının selden dolayı mağazadayken kullanılamaz hâle gelmesi vb.

İbra: Alacaklının, borçluyu borçtan kurtarmasıyla borcun sona ermesidir.

Yenileme (Tecdit): Mevcut bir borcun yeni borç yaratmak suretiyle sona erdirilmesidir.

Birleşme: Alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesi durumudur.

Takas: İki kişinin karşılıklı ve aynı cinsten olan borçlarının birbirini karşıladığı oranda sona erdirilmesidir.

Zaman Aşımı: Bir kişi hakkını belirlenen süre içerisinde talep etmediği takdirde, hakkı hukuk düzeninde artık desteklenmiyorsa söz konusu hak ile ilgili sürenin niteliği zaman aşımı süresidir.

- Zaman aşımı aslında borcu sona erdirmez, eksik borç haline getirir.
- Zaman aşımı, alacaklının dava ve talep hakkını sona erdirir. Zaman aşımı gerçekleşmiş olsa da borçlu borcunu alacaklıya öderse bu ödeme geçerli kabul edilir.

TİCARET HUKUKU

Kişiler arası ticari ilişkileri, ticari işletmeleri, ilgilendiren işlem ve fiilleri düzenleyen hukuk dalıdır. Başlangıcında Türk Medeni Kanunu'nun ayrılmaz bir parçası olduğu ifade edilmiştir.

Başlangıç kısmı hariç, altı bölümden oluşur:

- Ticari işletme
- Ticaret şirketleri
- Kıymetli evrak
- Taşıma işleri
- Deniz ticareti
- Sigorta hukuku

DEVLETLER ÖZEL HUKUKU

Farklı devletlerin vatandaşları olan kişiler arasındaki ilişkilerde uygulanacak hukuk kurallarını düzenleyen hukuk dalıdır. Kurallarının uygulanabilmesi için mutlaka bir yabancı unsurun ilişkide yer alması gerekir.

TEST 7

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Edim ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Edimin konusu belirsiz olabilir.
- B) Edimin konusu imkânsız olamaz.
- C) Her borç ilişkisinde mutlaka bir edim bulunur.
- D) Edimin konusu hukuka aykırı olamaz.
- E) Edimin konusu vermek, yapmak veya yapmamaktır.

2. Tarafların bir hukuki sonuç elde etmek için karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamasında bulunmaları ile meydana gelen borçlar hukuku müessesesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gabin
- B) Tereke
- C) Edim
- D) Sözleşme
- E) İcap

3. Bir talep ve dava hakkının kanunda belirtilen süre içinde kullanılmaması hâlinde usul hukukunca öngörülen şekilde ileri sürülmek koşuluyla borçluya borcunu ödememe imkânı veren hukuki müesseseye ne ad verilir?

- A) Hukuki işlem
- B) Maddi fiil
- C) Zaman aşımı
- D) Hak düşürücü süre
- E) Hukuki olay

4. Bir veya birden fazla kişinin hukuki bir sonuca yöneltilmiş irade açıklamasına hukukta ne ad verilir?

- A) Hukuki işlem
- B) Hukuki olay
- C) Hukuki fiil
- D) Karşılıklı kazanma
- E) Hukuki beyan

5. Aşağıdakilerden hangisi borçlar hukukunun kaynakları arasında yer almaz?

- A) Anayasa
- B) Kanunlar
- C) Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- D) Tüzükler
- E) İçtihadı Birleştirme Kararları

6. Borç ilişkileri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Her borç ilişkisinin en az bir alacaklı ve bir borçlu tarafı bulunur.
- B) Borç ilişkisinde alacaklı sıfatının kazanılması gerçek kişilerde sağ ve tam doğumla, tüzel kişilerde kurulma ile mümkündür.
- C) Borç ilişkilerinde alacaklı ve alıcı sıfatları aynı hukuksal kavrama işaret eder.
- D) Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, alacaklı taraf aynı zamanda borçlu sıfatını taşır.
- E) Borç ilişkisinin objektif unsuru edimdir.

7. Aşağıdakilerden hangisi ticaret hukukunun bölümlerinden biri değildir?

- A) Sigorta hukuku
- B) Kıymetli evrak
- C) Taşıma işleri
- D) Deniz ticareti
- E) Eşya hukuku

8. "Sözleşme kural olarak onu yapan tarafları bağlar, üçüncü kişileri etkilemez." açıklaması borçlar hukukuna hakim olan ilkelerden hangisi ile ilgilidir?

- A) İrade özgürlüğü ilkesi
- B) Dürüstlük ilkesi
- C) İvazlılık ilkesi
- D) Nispiyet ilkesi
- E) Borçlunun ikametgahında ifa ilkesi

9. Aralarında var olan borç ilişkisinden dolayı borçlunun yerine getirmekle yükümlü olduğu ve alacaklının borçludan yerine getirmesini isteyebileceği davranış biçimine ne ad verilir?

- A) Edim
- B) Alacak
- C) Sözleşme
- D) Gabin
- E) Çalışma

10. Farklı devletlerin vatandaşları olan kişiler arasındaki ilişkilerde uygulanacak hukuk kurallarını düzenleyen hukuk dalı hangisidir?

- A) Devletler genel hukuku
- B) Devletler özel hukuku
- C) Borçlar hukuku
- D) İdare hukuku
- E) Ticaret hukuku

HAK KAVRAMI

- **Hak**, hukuk düzeni tarafından kişilere tanınan ve yine hukuk düzeni tarafından korunan her türlü ayrıcalık ve yetkidir.
- Haklar genel olarak kamu hakları ve özel haklar olmak üzere ikiye ayrılır. Hem kamu haklarının hem de özel hakların kendi içinde türleri mevcuttur.

KAMU HAKLARI (TEMEL HAKLAR)

Siyasi Haklar (Katılma Hakları)	Sosyal ve Ekonomik Haklar (Talep Hakları)	Kişisel Haklar (Koruyucu Haklar)
★ Devlet yönetimine ve siyasi kuruluşlara katılmaya yönelik haklardır. <i>Seçme ve seçilme hakkı, dilekçe hakkı, siyasi parti kurma hakkı, vatandaşlık hakkı</i>	★ Sosyal ve ekonomik faaliyetler ile ilgili haklardır. Bu hakları devletin vatandaşlarına sağlaması gerekir. <i>Eğitim ve öğrenim hakkı, çalışma hakkı, dinlenme hakkı, grev ve lokavt hakkı...</i>	★ Kişilerin maddi ve manevi varlığıyla ilgili olan haklardır. Bu haklara devletin müdahalesi söz konusu değildir. <i>Kişî dokunulmazlığı, özel hayatın gizliliği, din ve vicdan hürriyeti, haberleşme hürriyeti...</i>

ÖZEL HAKLAR (MEDENİ HAKLAR)

Konularına Göre Özel Haklar	Kullanımlarına Göre Özel Haklar
Mal Varlığı Hakları ★ Ekonomik değeri vardır. ★ Miras yoluyla bırakılır ya da devredilebilir. <i>Mülkiyet ve maddi alacak hakkı</i>	Devredilebilen Haklar ★ Miras yoluyla bırakılır ya da devredilebilir. ★ Temsilciler yoluyla kullanılır. <i>Telif hakkı, mülkiyet hakkı</i>
Şahıs Varlığı Hakları ★ Manevi değeri vardır. ★ Devredilemez. ★ Kişîye özgüdür. <i>Velayet hakkı, boşanma hakkı</i>	Devredilemeyen Haklar ★ Miras yoluyla kullanılamazlar. ★ Sadece hak sahibi tarafından kullanılır. <i>Evlenme hakkı, evlat edinme hakkı</i>

Nitelikleri Bakımından Özel Haklar		
Nispi Haklar		
★ Belirli kişilere karşı ileri sürülebilir.	} Alacak hakkı	
★ Borç, aile, miras, eşya hukuku ilişkilerinden doğar.		
Mutlak Haklar		
★ Herkese karşı ileri sürülebilir.		
★ Sahibine tam bir hakimiyet verir.		
Maddi Mallar Üzerindeki Mutlak Haklar	Maddi Olmayan Mallar Üzerindeki Mutlak Haklar	Kişiler Üzerindeki Mutlak Haklar
Mülkiyet hakkı	Markalar ve fikri haklar	Kişilik hakkı, velayet hakkı

Amaçlarına Göre Özel Haklar		
Alelade (Yenilik Doğurmayan) Haklar		
★ Kullanılmalarıyla yeni bir hukuki durum meydana getirmezler.	} Velayet hakkı kapsamında çocuğa öğüt verme	
Yenilik Doğuran Haklar (İnşai)		
★ Hak sahibi tarafından kullanılır.		
★ Mevcut hukuki durumu değiştirme ya da ortadan kaldırma yetkisi verir.		
Kurucu Yenilik Doğuran Haklar	Bozucu Yenilik Doğuran Haklar	Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar
Alım hakkı	Boşanma hakkı	Ayıplı malın değiştirilmesi

TEST 8

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Kişilerle devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarından doğan haklara ne ad verilir?

- A) Kişilik hakları
- B) Özel haklar
- C) Tazminat hakları
- D) Kamu hakları
- E) Mutlak haklar

2. Kişilik hakları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Başkalarına devredilemez.
- B) Kişiliğe bağlıdır.
- C) Herkese karşı ileri sürülebilir.
- D) Nisbi hak niteliğindedir.
- E) Mirasçılara geçmez.

3. Kişinin maddi menfaatlerini koruyan haklara ne ad verilir?

- A) Mal varlığı hakkı
- B) Kişilik hakkı
- C) Nisbi hak
- D) Mutlak hak
- E) Devredilemeyen haklar

4. I. Başkasına devredilmez.
II. Ölümle sona erer.
III. Miras yoluyla başkasına geçer.
IV. Maddi değerler ön plandadır.

Yukarıdakilerden hangileri şahıs varlığı haklarının özellikleri arasında gösterilemez?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) I ve IV

5. Aşağıdakilerden hangisi devredilebilen haklar arasında yer alır?

- A) İntifa hakkı
- B) Oturma hakkı
- C) Nafaka hakkı
- D) Kişilik hakları
- E) Telif hakkı

6. Kullanıldıklarında yeni bir hukuki durum yaratmayan haklara ne ad verilir?

- A) Devredilebilen haklar
- B) Kurucu yenilik doğuran haklar
- C) Değiştirici yenilik doğuran haklar
- D) Alelade haklar
- E) Bozucu yenilik doğuran haklar

7. Kişiy e eşya üzerinde doğrudan doğruya hakimiyet sağlayan ve herkese karşı ileri sürülebilen haklara ne ad verilir?

- A) Fikri haklar
- B) Ayni haklar
- C) Şahsi haklar
- D) Alacak hakkı
- E) Talep hakkı

8. Maddi olmayan mallar üzerinde sahiplerine tanınmış olan mutlak haklara ne ad verilir?

- A) Fikri haklar
- B) İrtifak hakkı
- C) Sınırlı ayni haklar
- D) İntifa hakkı
- E) Rehin hakkı

9. Sahibine tek yanlı irade bildirimi ile hukuki durumunda kurucu, bozucu ve değiştirici yetkiler veren haklara ne ad verilir?

- A) Alelade haklar
- B) Mutlak haklar
- C) İnşai haklar
- D) Mal varlığı hakları
- E) Alacaklı hakkı

10. Aşağıdaki haklardan hangisi hak sahibinin ölümüyle birlikte ortadan kalkan haklardandır?

- A) Mülkiyet Hakkı
- B) Miras Hakkı
- C) Telif Hakkı
- D) Alacak Hakkı
- E) Velayet Hakkı

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDEKİ ANAYASAL GELİŞMELER

Kanun-i Esasi (1876)

- Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk ve tek anayasasıdır.
- Çift meclisli bir anayasadır.
- Yürütme yetkisi Heyet-i Vükelaya (Bakanlar Kurulu), yasama yetkisi Ayan Meclisi ve Mebusan Meclisine verilmiştir.
- Padişahın; meclisi feshetme, sürgün ve kanunları veto yetkisi bulunur.
- Yerel yönetimler ilk kez bu anayasada düzenlenmiştir.
- İlk defa seçme-seçilme hakkı görülmüştür.
- İlk kez genel seçim, gizli oy ve basit çoğunluk ilkeleri uygulamaya konulmuştur.

1876 Anayasası'ndaki 1909 Değişiklikleri

- Padişahın yetkileri meclis karşısında azaltılmıştır.
- Padişahın sürgün ve meclisi açma-kapama yetkisi kaldırılmıştır.
- Basına sansür uygulanamayacağı düzenlenmiştir.
- Haberleşmenin gizliliği ilkesi kabul edilmiştir.

1921 Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye)

- Yumuşak, çerçeve, en kısa ve öz anayasadır.
- Tek yumuşak anayasamızdır.
- Milli egemenlikten ilk kez bahsedilmiştir.
- Yasama, yürütme ve yargı meclisin elindedir. (Güçler birliği)
- Temel hak ve ödevlerle ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.
- İlk kez yerinden yönetim ilkesi benimsenmiştir.

1921 Anayasası'ndaki 1923 Değişiklikleri

- Devletin şekli cumhuriyettir.
- Devletin dini İslam'dır.
- Devletin dili Türkçedir.
- Devletin başkenti Ankara'dır.
- Devletin başkanı cumhurbaşkanıdır.
- Cumhurbaşkanlığı süresi 4 yıldır.

1924 Anayasası

- Cumhuriyetin ilanından sonra kabul edilen ilk anayasadır.
- Sert ve kazuistik bir anayasadır.
- Güçler birliği, görevler ayrılığı (karma sistem) benimsenmiştir.
- Değiştirilemeyecek hükümler ilk defa bu anayasada belirtilmiştir.

1924 Anayasası'ndaki Değişiklikler

- 1928'de "Devletin dini İslam'dır." maddesi anayasadan çıkarılmıştır.
- 1929'da "Toprak Reformu" ile ilgili madde eklenmiştir.
- 1930-1934'te kadınlara belediye, muhtarlık, vekillik seçimlerine katılma hakkı verilmiştir.
- 1937'de laiklik ve diğer Atatürk ilkeleri anayasaya eklenmiştir.

1924 Anayasası Dönemindeki Gelişmeler

- 1946'da çok partili hayata ve tek dereceli seçim sistemine geçilmiştir. Seçimlerin 4 yılda bir yapılması kararı alınmıştır.
- 1950 yılında ilk kez gizli oy - açık sayım ve döküm ilkesi uygulanmıştır.

1961 Anayasası

- Sert, kazuistik, çoğulcu bir anayasadır.
- Kurucu meclis tarafından hazırlanmıştır.
- Halkoyuyla kabul edilmiştir.
- Güçler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir.
- Sosyal devlet ilkesi ilk kez bu anayasada yer almıştır.
- Parlamente hükümet biçimi benimsenmiştir.
- Milli Güvenlik Kurulu, Anayasa Mahkemesi, Devlet Planlama Teşkilatı, Yüksek Hâkimler Kurulu kurulmuştur.

1961 Anayasası'ndaki 1971-1973 Değişiklikleri

- Yürütme güçlendirilmiştir.
- Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi tanınmıştır.
- TRT'nin özerkliği kaldırılmış, üniversitelerin özerkliği zayıflatılmıştır.
- Yargı denetimine sınırlamalar getirilmiştir.
- Temel hak ve özgürlüklere genel sınırlama sebebi getirilmiştir.
- Askeri Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM) ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) kurulmuştur.

1921 Anayasası

Çoğunlukçu

Yumuşak

Çerçeve

Meclis Hükûmeti

Kuvvetler Birliği

1924 Anayasası

Çoğunlukçu

Sert

Ayrıntılı

Karma Hükûmet

Kuvvetler Birliği
Görevler Ayrılığı

1961 Anayasası

Çoğulcu

Sert

Ayrıntılı

Parlamente Sistem

Kuvvetler Ayrılığı

1982 Anayasası

Çoğunlukçu

Sert

En Ayrıntılı

Parlamente Sistem

Kuvvetler Ayrılığı

TEST 12

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. İl ve nahiyeelerde halk idaresi benimsenerek ilk kez yerinden yönetim ilkesinin kabul edilmesi aşağıdaki anayasalarımızdan hangisi ile gerçekleşmiştir?

- A) Kanun-i Esasi B) 1921 C) 1924
D) 1961 E) 1982

2. Milli egemenlik ilkesine yer veren ilk Türk anayasası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1924 Anayasası
B) Kanun-i Esasi
C) 1961 Anayasası
D) 1921 Anayasası
E) 1982 Anayasası

3. Aşağıdakilerden hangisi 1924 Anayasası'nda yapılan anayasa değişiklikleri ile ilgili doğru bir ifade değildir?

- A) 1924 Anayasası'nda 1934 yılında yapılan değişikliklerle kadınlara genel seçimlere katılma hakkı tanınmıştır.
B) 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişikliklerle kamu-laştırma kavramı anayasaya eklenmiştir.
C) 1924 Anayasası'nda 1928 yılında yapılan değişikliklerle "Devletin başkenti Ankara'dır." hükmü anayasaya eklenmiştir.
D) 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişikliklerle laiklik ilkesi anayasaya girmiştir.
E) 1924 Anayasası'nda 1945 yılında yapılan değişikliklerle anayasanın dili Türkçeleştirilmiştir.

4.

- I. Değiştirilemeyecek madde içeren ilk anayasadır.
II. Halk oylaması sonucu kabul edilen ilk anayasadır.
III. Sosyal devlet anlayışından bahseden ilk anayasadır.

Yukarıdaki özellikler sırasıyla aşağıdaki anayasalardan hangisine aittir?

- A) 1921 - 1924 - 1961
B) 1924 - 1961 - 1982
C) 1924 - 1961 - 1961
D) 1924 - 1982 - 1961
E) 1921 - 1961 - 1961

5. Aşağıdakilerden hangisi 1961 Anayasası'nda 1971 ve 1973 yıllarında yapılan değişiklikler arasında yer almaz?

- A) Üniversitelerin özerkliği zayıflatılmıştır.
B) TRT'nin özerkliği kaldırılmıştır.
C) Temel hak ve özgürlüklerin genel sınırlama sebepleri kaldırılmıştır.
D) Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmuştur.
E) Adalet Bakanının Yüksek Hakimler Kurulunda oy sahibi olarak bulunması sağlanmıştır.

6. Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veren ilk Türk anayasası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1921 Anayasası
B) Kanun-ı Esasi
C) 1961 Anayasası
D) 1924 Anayasası
E) 1982 Anayasası

7. Aşağıdakilerden hangisi 1961 Anayasası'nın özelliklerinden biri değildir?

- A) Yargı yetkisinin bağımsız mahkemeler tarafından kullanılacağına hükme bağlamıştır.
B) Başlangıç metninin yer aldığı ilk Türk anayasasıdır.
C) Çoğulcu demokrasi anlayışını destekleyen düzenlemeler içermektedir.
D) Kuvvetler ayrılığı sistemini tam anlamıyla benimseyen ilk anayasadır.
E) Yasama yorumu yetkisini düzenleyen tek Türk anayasasıdır.

8. Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı ilk defa hangi anayasal düzenleme ile hukuk sistemine girmiştir?

- A) 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişiklik
B) 1961 Anayasası'nın ilk hali
C) 1921 Anayasası'nda 1923 yılında yapılan değişiklik
D) 1961 Anayasası'nda 1971 yılında yapılan değişiklik
E) 1982 Anayasası'nda 1995 yılında yapılan değişiklik

SİYASİ HAK VE ÖDEVLER

Türk Vatandaşlığı

- Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.
- Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türk'tür.
- Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hâllerde kaybedilir.

Seçme, Seçilme ve Siyasî Faaliyette Bulunma Hakları

- Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.
- On sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahiptir.
- Silah altında bulunan er ve erbaşlar ile askeri öğrenciler, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler oy kullanamazlar.

Not: Ceza infaz kurumlarında olan tutuklular oy kullanabilirler.

Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma

- Vatandaşlar, siyasi parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir.
- Parti üyesi olabilmek için on sekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir.
- Siyasi partiler önceden izin almadan kurulurlar.

Siyasi Partilere Üye Olamayanlar

- Hakimler ve savcılar
- Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları
- Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri
- Yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri
- Silahlı Kuvvetler mensupları
- Yükseköğretim öncesi öğrencileri

- Yüksek öğretim elemanlarının ve yüksek öğretim öğrencilerinin siyasi partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir.

Not: Siyasi partiler en az otuz kişinin katılımıyla kurulurlar.

Siyasî Partilerin Uyacakları Esaslar

- Siyasî partiler, ticarî faaliyetlere girişemezler.
- Siyasî partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir.
- Gelir ve giderlerini Anayasa Mahkemesi denetler.
- Siyasî partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince karara bağlanır.
- Bir siyasî partinin tüzüğü ve programının 68'inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı bulunması hâlinde temelli kapatma kararı verilir.

Madde 68

Siyasi partilerin tüzük ve programları ile eylemleri, Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet ege-menliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz; sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz; suç işlenmesini teşvik edemez

- Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz.

Kamu Hizmetine Girme Hakkı

Hizmete Girme

- Her Türk kamu hizmetine girme hakkına sahiptir.

Mal Bildirimi

- Yasama ve yürütme organlarında görev alanlar, bundan istisna edilemez.

Not: Memurlar sonu sıfır ve beş olan yıllarda yani beş yılda bir mal bildiriminde bulunurlar.

Vatan Hizmeti

- Vatan hizmeti her Türk'ün hakkı ve ödevidir.

Vergi Ödevi

- Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.
- Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı

- Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.
- TBMM Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceleyip önerilerde bulunmakla görevlidir.
- Kamu Başdenetçisi TBMM tarafından gizli oyla 4 yıl için seçilir.

Not: Seçme, seçilme, siyasi parti kurma, siyasi partilere üye olma, kamu hizmetine girme hakları ve vatan hizmeti yalnızca Türk vatandaşlarına tanınan temel hak ve ödevlerdir.

Önceden izin almadan	Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı	kullanılır.
	Sürelili ve süresiz yayın hakkı	
	Dernekler (7 katılımla)	kurulur.
	Sendikalar (7 katılımla)	
	Basım evleri	
	Siyasi partiler (30 katılımla)	

TEST 16

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Bir siyasi partinin kurulabilmesi için en az kaç kişinin bir araya gelmesi gerekir?

- A) 10 B) 30 C) 40 D) 50 E) 60

2. 1982 Anayasası'na göre vatandaşlık hakkına ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu açıktır.
B) Türk vatandaşlığının kazanılması için ana – babanın her ikisinin de Türk olması gerekir.
C) Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.
D) Vatandaşlık kanunun gösterdiği koşullarla kazanılır ve ancak kanunda gösterilen hâllerde kaybedilir.
E) Hiçbir Türk vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz.

3. 1982 Anayasası'na göre 18 yaşını doldurmuş bulunmak ve Türk vatandaşı olmak koşuluyla aşağıdakilerden hangisi oy kullanabilir?

- A) Kamu hizmetinden men edilenler
B) Silah altında bulunan er ve erbaşlar
C) Askeri öğrenciler
D) Taksirli suçlardan hüküm giyenler
E) Kısıtlılar

4. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi seçim ve halk oylamasına ilişkin temel ilkeler arasında yer almaz?

- A) Genel oy ilkesi
B) Gizli oy ilkesi
C) Çift dereceli seçim ilkesi
D) Serbest oy ilkesi
E) Eşit oy ilkesi

5. 1982 Anayasası'na göre siyasi partilerin kapatılması davası aşağıdakilerden hangisi tarafından açılır?

- A) Danıştay Başsavcısı
B) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı
C) Siyasi partinin merkezinin bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcılığı
D) Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı
E) TBMM Genel Kurulu

6. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi, siyasi partiler için öngörülen yasaklar arasında yer almaz?

- A) Siyasi partiler, ticari faaliyetlere girişemezler.
B) Siyasi partilerin programları, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz.
C) Siyasi partiler, gençlik ve kadın kolları kuramazlar.
D) Siyasi partiler, yabancı devletlerden maddi yardım alamazlar.
E) Siyasi partiler, Türk uyuşunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alamazlar.

7. 1982 Anayasası'na göre aşağıdaki temel hak ve hürriyetlerin hangisini karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar da kullanabilir?

- A) Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı
B) Vatan hizmeti
C) Kamu hizmetine girme hakkı
D) Seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı
E) Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma hakkı

8. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisinin siyasi parti üyesi olması hususunda anayasal bir engel bulunmamaktadır?

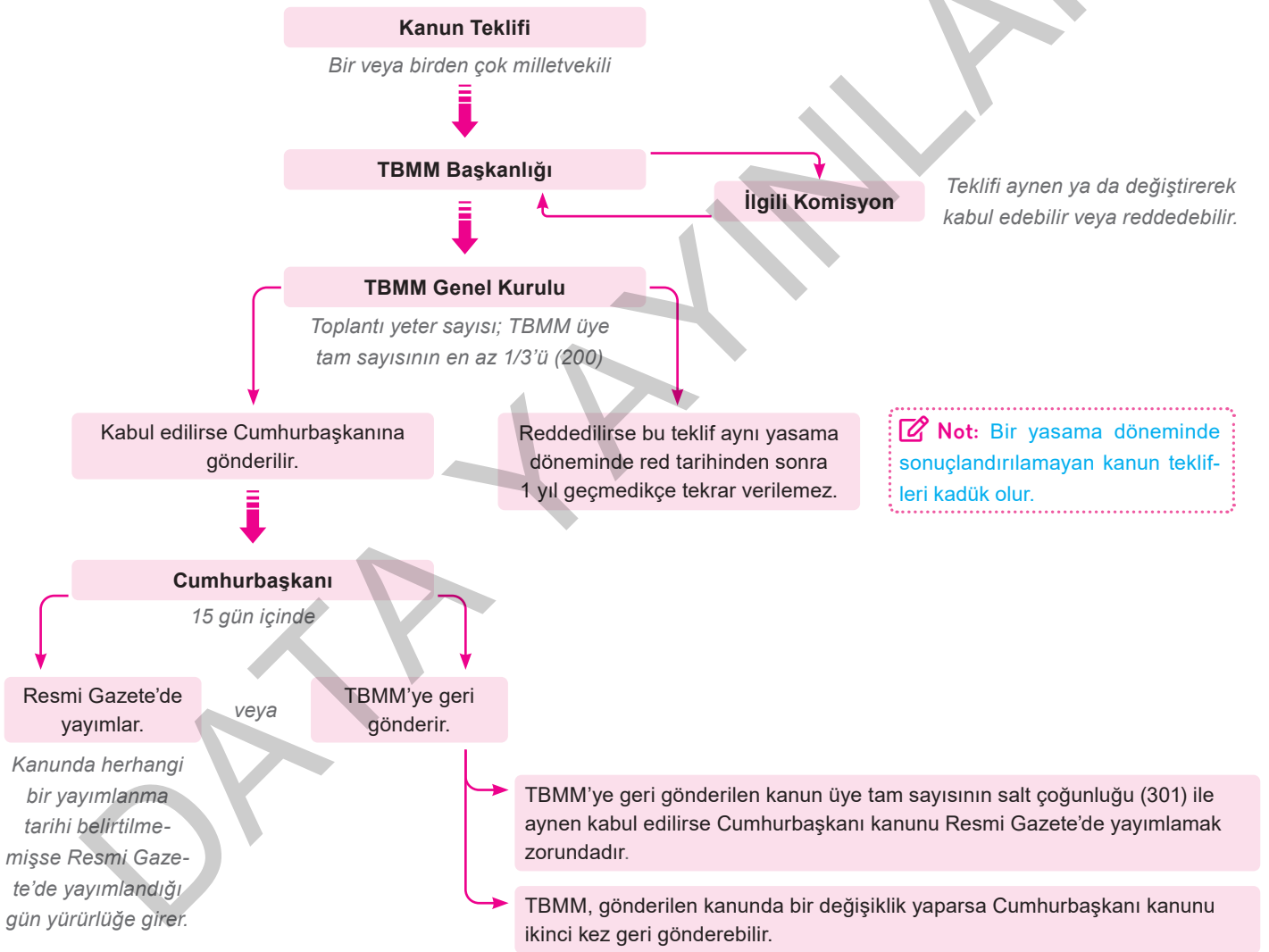
- A) Yüksek yargı organları mensuplarının
B) Yükseköğretim öğrencilerinin
C) Yükseköğretim öncesi öğrencilerinin
D) Hakimler ve savcılarının
E) Silahlı Kuvvetler mensuplarının

TBMM'NİN GÖREV VE YETKİLERİ

- Kanun koymak, değiştirmek veya kaldırmak
- Anayasa Mahkemesine üye seçmek
- Anayasayı değiştirmek
- Hakimler ve Savcılar Kuruluna üye seçmek
- Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- Meclis başkanını ve kamu başdenetçisini seçmek
- Para basılmasına karar vermek (Kanun ile olur.)
- RTÜK'e üye seçmek
- Savaş ilanına karar vermek
- Sayıştay başkan ve üyelerini seçmek

- Genel ve özel af ilanına karar vermek
- Kalkınma planlarını onaylamak
- İç tüzüğü hazırlamak ve değiştirmek
- Milletvekili dokunulmazlığını kaldırmak
- TBMM Başkanlık Divanını seçmek
- Milletvekilinin vekilliğinin düşmesine karar vermek
- TSK'nın yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin vermek
- Olağanüstü hal ve seferberlik durumunu onaylamak, kaldırmak veya uzatmak

KANUN KOYMAK, DEĞİŞTİRMEK VE KALDIRMAK

Not: Cumhurbaşkanı, uygun bulmadığı kanunlar için Anayasa Mahkemesine iptal davası açabilir.

Bütçe Kanunu

- Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini mali yılbaşından en az 75 gün önce Meclise sunar.
- Komisyon 55 gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurul'da görüşülür ve mali yılbaşına kadar karara bağlanır.
- Bütçe kanunları tekrar görüşülmek üzere geri gönderilmez.

Kesin Hesap Kanunu

- Kesin hesap kanunu teklifi mali yıl sonundan başlayarak en geç 6 ay sonra Cumhurbaşkanı tarafından Meclise sunulur.
- Sayıştay genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu kesin hesap kanun teklifinin verilmesinden başlayarak en geç 75 gün içinde Meclise sunar.

TEST 19

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. TBMM'nin görev ve yetkilerinden olan kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmakla ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) Kanun tekliflerinin TBMM'de görüşülme usul ve esasları iç tüzükle düzenlenir.
- B) Cumhurbaşkanı kendisine gönderilen kanunları 15 gün içinde ya Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere imzalar ya da bir daha görüşülmek üzere bu hususta gösterdiği gerekçe ile birlikte TBMM'ye gönderir.
- C) Cumhurbaşkanı uygun bulmadığı kanunlar için Anayasa Mahkemesine iptal davası açma hakkına sahiptir.
- D) Kanun teklifleri TBMM başkanlığına sunulur.
- E) Meclis, Cumhurbaşkanınca kendisine geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa Cumhurbaşkanı kanunu yayımlamak zorundadır.

2. 1982 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanı aşağıdakilerden hangisini bir daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderemez?

- A) Bütçe kanunu
- B) Anayasa değişiklikleri kanunu
- C) Seçim kanunu
- D) Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulma kanunu
- E) Af kanunu

3. Aşağıdakilerden hangisi TBMM'nin görev ve yetkilerinden biri değildir?

- A) Herhangi bir konuda bilgi edinmek amacıyla araştırma yapmak
- B) Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna üye seçmek
- C) Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye seçmek
- D) Cumhurbaşkanı yardımcılarını görevden almak
- E) Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak

4. 1982 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanı TBMM'de kabul edilen kanunları kaç gün içinde yayımlar?

- A) 7
- B) 10
- C) 15
- D) 20
- E) 30

5. Kanunlarla ilgili olarak aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kanunlar, TBMM'ye milletvekilleri tarafından önerilebilir. Milletvekilleri tarafından önerilen kanunlara kanun teklifi denir.
- B) TBMM tarafından kabul edilen kanunlar Cumhurbaşkanınca 15 gün içinde imzalanır ve Resmi Gazetede yayımlanır.
- C) Özel yürürlük tarihi belirtilmemişse kanun Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer.
- D) Cumhurbaşkanı Bütçe Kanunu dışındaki kanunları tekrar görüşülmek üzere Meclise geri gönderebilir. Meclis geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa Cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar meclise geri gönderebilir.
- E) Cumhurbaşkanı anayasaya aykırı bulduğu bir kanunun iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararları Resmi Gazetede yayımlandıktan 30 gün sonra yürürlüğe girer.

6. Aşağıdakilerden hangisi TBMM'nin görev ve yetkileri arasında yer almaz?

- A) Kalkınma planlarını onaylamak
- B) Bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını hazırlamak
- C) Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- D) Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek
- E) RTÜK'e üye seçmek

7. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkilerinden biridir?

- A) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu başkanını seçmek
- B) Kamu başdenetçisini seçmek
- C) Milletlerarası antlaşmaları onaylamak ve yayınlamak
- D) Kanunları yorumlamak
- E) Danıştaya üye seçmek

YÜRÜTME

2017 anayasa değişikliğiyle Bakanlar Kurulu kaldırılarak yürütme organının ikili yapısına son verilmiştir. Yürütme yetkisi ve görevi; Cumhurbaşkanı tarafından, anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

CUMHURBAŞKANI

Adaylık ve Seçimi

- Cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanının sahip olması gereken bazı yeterlilikler şunlardır:
 - Türk vatandaşı olmak
 - 40 yaşını doldurmuş olmak ve yükseköğrenim yapmış olmak
 - Milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmak
- Cumhurbaşkanının görev süresi 5 yıldır; bir kimse, en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığına Aday Gösterebilecekler

- Siyasi parti grupları
- En son yapılan seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az %5'ini almış olan siyasi partiler
- En az 100 bin seçmen

Not: Bir kimse hem milletvekilliğine hem de Cumhurbaşkanlığına aday olamaz, aday gösterilemez.

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ

- Cumhurbaşkanlığı seçimi en çok 2 turda genel oyla yapılır.
- 1. turda geçerli oyların **salt çoğunluğunu** alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir.
- Bu turda oylamada çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen **ikinci pazar günü** 2. tur için oylama yapılır.
- 2. turda, 1. turda en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir.
- 2. turda tek adayın kalması hâlinde bu oylama referandum şeklinde yapılır.
- Aday, geçerli oyların **salt çoğunluğunu** aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir.
- Oylamada adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması hâlinde kesin sonuçların ilanından sonra gelen **45. günü takip eden ilk pazar günü** sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.
- Cumhurbaşkanlığı seçimi, bir önceki seçim tarihinden itibaren **5 yılın dolmasından önceki son pazar günü** yapılır.

Not: Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin TBMM üyeliği sona erer ancak varsa parti ile ilişkisi kesilmez.

CUMHURBAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ

- Cumhurbaşkanı devletin başıdır, yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.
- Cumhurbaşkanı, devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletinin birliğini temsil eder; anayasanın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder.

- Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar.
- Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir.
- Kanunları yayımlar. Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.
- Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanları atar ve görevlerine son verir.
- Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler.
- Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyeti'ne gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder.
- Milletlerarası antlaşmaları onaylar ve yayımlar.
- Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar.
- Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır.
- Meclis adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder.
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir.
- Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır.
- Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.
- Temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle siyasi haklar ve ödevler olağan dönem Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.
- Anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda ve kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.
- Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hâle gelir.
- Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarabilir.

Not: Cumhurbaşkanı; Yüksek Seçim Kuruluna, Sayıştaya ve Kamu Başdenetçiliği Kurumuna üye ve başkan, yargıtaya üye, yüksek mahkemelere başkan seçemez.

CUMHURBAŞKANINA VEKÂLET

- Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.
- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve genel seçime **bir yıl ve daha az süre** kalması hâlinde Cumhurbaşkanı seçimi makamın boşaldığı günden sonra gelen **60. günü takip eden ilk pazar günü** TBMM genel seçimiyle birlikte yapılır.

TEST 22

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Cumhurbaşkanlığı adaylığı ve seçilme yeterliliği ile ilgili aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından seçilir.
- B) Cumhurbaşkanlığına aday kişinin 40 yaşını doldurmuş olması gerekir.
- C) Yükseköğrenim yapmak Cumhurbaşkanı seçilme yeterliliklerindendir.
- D) Siyasi parti grupları Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.
- E) En son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az %3'ünü almış olan siyasi partiler Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.

2. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi Cumhurbaşkanının görevlerinden biri değildir?

- A) Bakanları atamak
- B) Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek
- C) Savaş ilanına karar vermek
- D) Milli güvenlik politikalarını belirlemek
- E) Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında meclise mesaj vermek

3. 1982 Anayasası'na göre yürütme yetki ve görevi aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Bakanlara
- B) Cumhurbaşkanı yardımcılara
- C) En fazla oyu alan siyasi partiye
- D) TBMM Başkanlık Divanına
- E) Cumhurbaşkanı

4. 1982 Anayasası'na göre en az kaç seçmenin imzasıyla bir kişi Cumhurbaşkanlığına aday gösterilebilir?

- A) 150 bin
- B) 100 bin
- C) 75 bin
- D) 50 bin
- E) 25 bin

5. 1982 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından seçilir.
- B) Kanunları yayımlamak Cumhurbaşkanının görevleri arasında yer alır.
- C) Cumhurbaşkanı aynı zamanda devletin de başıdır.
- D) Bir kimse en fazla bir defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.
- E) Cumhurbaşkanı olabilmek için Türk vatandaşı olmak gerekir.

6. "Cumhurbaşkanlığı seçimleri TBMM seçimleriyle 5 yılda bir aynı gün yapılır. Bir kimse hem milletvekilliğine hem de Cumhurbaşkanlığına aday olabilir. Cumhurbaşkanlığına aday olma kişinin yazılı muvafakatına bağlıdır. Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin TBMM üyeliği sona erer."

Yukarıdaki parçada yer alan bilgi yanlışı aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

- A) Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile TBMM seçimleri 5 yılda bir, bir hafta arayla yapılır.
- B) Bir kimse hem milletvekilliğine hem de Cumhurbaşkanlığına aday olamaz.
- C) Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile TBMM seçimleri 4 yılda bir aynı gün yapılır.
- D) Cumhurbaşkanlığına aday olma kişinin sözlü muvafakatına bağlıdır.
- E) Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin TBMM üyeliği devam eder.

7. Cumhurbaşkanlığı seçiminin birinci oylamada sonuçlanması için genel oyla yapılan seçimde aşağıda belirtilen oranlarından hangisi aranmaktadır?

- A) 3/5 oy çoğunluğu
- B) 2/3 oy çoğunluğu
- C) 3/4 oy çoğunluğu
- D) 4/5 oy çoğunluğu
- E) Salt çoğunluk

8.

- I. Siyasi parti grupları
- II. En son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler
- III. En az yüz bin seçmen

1982 Anayasası'na göre yukarıda verilenlerden hangileri Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

İDARE HUKUKU

İdarenin örgütlenmesini ve idare ile bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen kamu hukuku dalına **idare hukuku** denir.

İDARE HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ

- İdare hukukunun konusu devlet idaresidir.
- İdare hukukunun amacı kamu yararının sağlanmasıdır.
- İşlemleri tek taraflıdır.
- İdare hukuku kanunlaştırılmamıştır. (Tedvin edilmemiştir.)
- İdare hukuku içtihatlarla dayanan bir hukuk dalıdır.
- İdare hukukundan doğan uyuşmazlıklar idari yargı mercilerinde çözülür.
- İdare hukuku genç ve yeni gelişen bir hukuk dalıdır.

İDARE HUKUKUNUN KAYNAKLARI

Asli Kaynaklar: Anayasa, kanun, milletlerarası antlaşmalar, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, yönetmelik

Yardımcı Kaynaklar: Yargı içtihatları, idari teamül ve tatbikatlar, öğretiler (doktrin, bilimsel görüş)

İDARE HUKUKUNA HÂKİM OLAN İLKELER

İdarenin Kanuniliği İlkesi

Anayasaya göre idarenin kuruluş ve görevleri kanunla düzenlenir. İdarenin faaliyette bulunabilmesi için mutlaka kanundan aldığı bir yetki olmalı ve işlemler kanuna aykırı olmamalıdır.

Merkezden Yönetim İlkesi

İdarenin topluma sunacağı hizmetlerin devlet (başkent) merkezinden ve tek elden yürütülmesi olarak tanımlanabilir.

- Bir tek devlet tüzel kişiliği vardır.
- Tüm idari hizmetler merkezde toplanmıştır.
- Bir taşra teşkilatı vardır.

Merkezi Yönetimin Yararları

- Güçlü bir devlet yönetimi sağlar.
- Hizmetler daha az harcama ile ve akılcı bir biçimde yürütülür.
- Hizmetler yeknesak bir tarzda yürütülür.
- Sosyal devlet anlayışını gerçekleştirir.
- İdarenin yerel etki ve baskılara karşı tarafsızlığını sağlar.
- Çeşitli kamu hizmetlerinin daha ucuz ve rasyonel bir şekilde görülmesini sağlar.

Merkezi Yönetimin Sakıncaları

- Demokratik anlayışa uygun değildir.
- Bürokrasi ve kırtasiyecilik zahmetleri fazladır.
- Hizmetlerin yöresel ihtiyaçlara göre yürütülmesi güçtür.
- Demokrasinin ilke ve esaslarına tam olarak uygun değildir.

Yetki Genişliği İlkesi

Taşra teşkilatının başındaki amirlerin (vali) merkeze danışmadan, merkez adına kendi başlarına karar alma yetkisinin verilmesine **yetki genişliği** denir.

- Bu yetki yalnızca vali tarafından kullanılmaktadır.
- Kullanılan yetki merkeze aittir. Yetki merkez adına yürütülür.
- Yetkinin kullanılmasından kaynaklı tüm gelir ve giderler merkeze aittir.

Yerinden Yönetim İlkesi

Topluma sunulacak bazı idari hizmetlerin merkezi idare teşkilatı içerisinde yer almayan kamu tüzel kişileri tarafından yürütülmesidir.

- Yerel Yerinden Yönetim, (İl özel idaresi, belediye, büyükşehir belediyesi, köy)
- Hizmet Yerinden Yönetim (TRT, YÖK vb.)

Yerinden Yönetim İlkesinin Yararları

- Demokratik anlayışa uygundur.
- Kırtasiyecilik ve bürokrasinin azalmasını sağlar.
- Hizmetler ihtiyaçlara ve gereksinimlere göre yapılır.
- Kararlar daha çabuk alınır.
- Mahalli halkın ihtiyaçları daha çabuk tespit edilir.

Yerinden Yönetim İlkesinin Sakıncaları

- Mali yönden denetimde zorluklar yaşanır.
- Ülke bütünlüğünün sarsılması söz konusu olur.
- Partizanca tutumlara yol açar.
- Hizmetler yeknesak biçimde uygulanmaz.

İdarenin Bütünlüğü İlkesi

İdarenin gerek kuruluş ve gerekse görevleri yönünden bütünlüğü, hiyerarşi ve idari vesayet olarak adlandırılan belli başlı iki hukuki araç ile gerçekleşmektedir.

Hiyerarşi: Üst makam veya memurların ast derecedeki makam ve memurlar üzerinde sahip olduğu hukuki güçtür. Örneğin; valinin kaymakam üzerindeki yetkisi

İdari Vesayet: Merkezi idare ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüğün sağlayan hukuki denetim aracıdır. Örneğin; İçişleri Bakanının Belediye Başkanı üzerindeki yetkisi

Kamu Tüzel Kişiliği İlkesi

Kanunla ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan, üstün ve ayrıcalıklı yetkilerle donatılmış, malları, gelirleri ve personeli ayrı bir statüye tabi tutulan kuruluşlardır.

Tüzel Kişiliği Anayasada Belirtilen Kurumlar

- Devlet
- İl özel idaresi
- Belediye idaresi
- Köy idaresi
- Radyo ve Televizyon Kurumu
- Üniversiteler
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları

TEST 26

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Aşağıdakilerden hangisi idare hukukunun kaynaklarından biri değildir?

- A) Anayasa
- B) Yargı içtihatları
- C) Kanun
- D) Takdir yetkisi
- E) Öğretiler

2. Valilerin merkeze danışmadan, merkezden emir ve talimat beklemeksizin kendi başlarına merkez adına karar alabilmeleri aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılır?

- A) Hiyerarşi
- B) Yetki genişliği
- C) İdari vesayet
- D) Yetki devri
- E) İmza devri

3. Aşağıdakilerden hangisi yerinden yönetimin faydaları arasında yer almaz?

- A) Kararlar çabuk alınır.
- B) Bürokrasi ve kırtasiyecilik azalır.
- C) Mahalli halkın ihtiyaçları daha çabuk tespit edilir.
- D) Demokratik anlayışa uygundur.
- E) Hizmetler ülke genelinde yeknesak bir biçimde yürütülür.

4. İdare hukuku ile ilgili;

- I. Statü ve kural hukukudur.
- II. İşlemleri tek taraflıdır.
- III. Yeni gelişen bir huktur.

özelliklerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Aşağıda verilen kuruluşlardan hangisinin kamu tüzel kişiliği yoktur?

- A) Belediyeler
- B) Köyler
- C) Vakıflar Genel Müdürlüğü
- D) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- E) Yargı organları

6. Aşağıda verilenlerden hangisi bir hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşudur?

- A) İl özel idaresi
- B) Belediye
- C) Köy
- D) Üniversite
- E) Bakanlıklar

7.

- I. Bürokrasi ve kırtasiyecilik azalır.
- II. Demokratik yönetim anlayışı sağlanır.
- III. İhtiyaç duyulan hizmetlerin tespiti kolaylaşır.

Yukarıdakilerden hangileri yerinden yönetim ilkesinin faydaları arasında yer alır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Aşağıdakilerden hangisi idare hukukuna hakim olan ilkelere arasında yer alan hukuk devletinin doğrudan gerekleri arasında yer almaz?

- A) Hukuki güvenlik ve öngörülebilirliğin olması
- B) İdari eylem ve işlemlerin yargısal denetime açık olması
- C) Bireylere insan onuruna yaraşır seviyede ekonomik imkânlar sağlanması
- D) İdare edenlerin de idare edilenler gibi hukuk kurallarına uyma zorunluluğunun olması
- E) Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirinden ayrılması

DEVLET MEMURLUĞUNA ALINMA ŞARTLARI

- Türk vatandaşı olmak ve 18 yaşını tamamlamak
- Ortaokulu bitirmek
- Kamu haklarından mahrum bulunmamak
- Kasten işlenen bir suçtan dolayı 1 yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olmamak
- Anayasa'nın 76. maddesinde sayılan suçlardan mahkum olmamak
- Askerlikle ilişkisi bulunmamak
- Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak

Not: Aday olarak atanmış Devlet memurunun adaylık süresi en az 1, en çok 2 yıldır. Adaylık süresi içinde aday memurun başka kurumlara nakli yapılamaz.

ATAMALARDA İŞE BAŞLAMA SÜRESİ

- Memur; bulunduğu yere atanmışsa atama emirlerinin kendilerine tebliğ edildiği günden bir sonraki iş günü göreve başlar.
- Memur; bulunduğu yerden başka bir yere atanmışsa atama emirlerinin kendilerine tebliğ edildiği günden itibaren 15 gün içerisinde göreve başlar.

Not: Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.

BAŞLICA İSTİSNAİ MEMURLUKLAR

- Cumhurbaşkanlığı ve TBMM memurlukları
- Bakan Yardımcılığı
- Özel Kalem Müdürlüğü
- Valilik
- Büyükelçilik
- Elçilik
- Daimi Temsilcilik

DEVLET MEMURLARINA GETİRİLEN YASAKLAR

- Toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı
- Grev yasağı
- Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı
- Hediye alma, menfaat sağlama yasağı
- Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı
- Gizli bilgileri açıklama yasağı

DEVLET MEMURLARININ GENEL HAKLARI

- Uygulamayı isteme hakkı
- Güvenlik
- Emeklilik
- Çekilme
- Müracaat, şikâyet ve dava açma
- Sendika kurma
- İzin
- Kovuşturma ve yargılama
- İsnat ve iftiralara karşı koruma

DEVLET MEMURLARININ İZİNLERİ

Yıllık İzin: Hizmet yılı; 10 yıldan az olanlar için 20 gün, 10 yıldan fazla olanlar için 30 gün izin verilir. Zorunlu hallerde bu sürele gidiş dönüş için en çok ikişer gün eklenir.

Doğum İzni: Kadın memura; doğumdan önce 8 hafta, doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftadır.

Babalık İzni: Memura, eşinin doğum yapması hâlinde isteği üzerine 10 gün babalık izni verilir.

Evlilik ve Ölüm İzni: Kendisinin veya çocuğunun evlenmesi ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümü hallerinde 7 gün izin verilir.

DEVLET MEMURLARININ DİSİPLİN CEZALARI

Uyarma: Memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

Kınama: Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir.

Aylıktan Kesme: Memurun, brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır.

Kademe İlerlemesinin Durdurulması: Fiilin ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1 - 3 yıl durdurulmasıdır.

Devlet Memurluğundan Çıkarma: Bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmaktır.

MEMURLUĞUN SONA ERMESİ

- Memurluktan çıkarılma
- Memurluğa alınma şartlarından herhangi birinin taşınmadığının sonradan anlaşılması veya memuriyet sırasında bu şartlardan herhangi birinin kaybedilmesi
- Memurluktan çekilme
- İstek, yaş haddi, malûllük sebeplerinden biri ile emekliye ayrılma
- Ölüm

TEST 28

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Aşağıdakilerden hangisi 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda düzenlenen disiplin cezaları arasında yer almaz?

- A) Uyarma
- B) Kınama
- C) Görevden uzaklaştırma
- D) Aylıktan kesme
- E) Kademe ilerlemesinin durdurulması

2. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre memura, eşinin doğum yapması hâlinde isteği üzerine kaç gün babalık izni verilir?

- A) 5 gün
- B) 7 gün
- C) 10 gün
- D) 15 gün
- E) 20 gün

3. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi devlet memurluğunun sona ermesi sebepleri arasında yer almaz?

- A) Memurluktan çıkarılma
- B) 1 yıl içinde 2 defa disiplin cezası alma
- C) Memurluktan çekilme
- D) Yaş haddi sebebiyle emeklilik
- E) Malüllük sebebiyle emeklilik

4. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre "adaylık" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinde bir bilgi yanlışlığı vardır?

- A) Aday olarak atanmış devlet memurunun adaylık süresi 1 yıldan az olamaz.
- B) Aday olarak atanmış devlet memurunun adaylık süresi 2 yıldan fazla olamaz.
- C) Adaylık süresi içinde aday memurun başka kurumlara nakli yapılamaz.
- D) Adaylık süresi içinde uyarma veya kınama cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.
- E) Adaylık devresi içinde veya sonunda sağlık nedenleri hariç ilişkileri kesilenler 3 yıl süreyle devlet memurluklarına alınmazlar.

5. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre Devlet memurlarının çalışma saatleri ve izinleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinde bir bilgi yanlışlığı vardır?

- A) Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.
- B) Devlet memurlarının yıllık izin süresi hizmeti 1 yıldan on yıla kadar olanlar için 15 gündür.
- C) Devlet memurlarının yıllık izin süresi hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gündür.
- D) Yıllık izinler toptan veya ihtiyaca göre kısım kısım kullanılabilir.
- E) Öğretmenler yaz tatili ile dinlenme tatillerinde izinli sayılırlar. Bunlara hastalık ve mazeret izinleri dışında ayrıca yıllık izin verilmez.

6. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi istisnai memurluklardan biri değildir?

- A) Valilik
- B) Kaymakamlık
- C) TBMM memurlukları
- D) Büyükelçilik
- E) Bakan yardımcılığı

7. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terk etmek aşağıdaki disiplin cezalarından hangisinin verilmesini gerektirir?

- A) Uyarma
- B) Kınama
- C) Aylıktan kesme
- D) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- E) Devlet memurluğundan çıkarma

8. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi devlet memurlarına getirilen yasaklardan biri değildir?

- A) Toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı
- B) Grev yasağı
- C) Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı
- D) Hediye alma, menfaat sağlama yasağı
- E) Sendikaya üye olma yasağı

YERİNDEN YÖNETİM

YEREL YÖNETİMLER

İL ÖZEL İDARESİ

İl özel idaresinin organları; vali, il genel meclisi ve il daimi encümenidir.

İl Genel Meclisi

- İl genel meclisi üyelerini vatandaşlar seçer.
- İl özel idaresinin karar organıdır.

İl Genel Meclisinin Başlıca Görevleri

- Borçlanmaya karar vermek
- İl özel idaresi tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek
- Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek
- Şartlı bağışları kabul etmek

İl Daimi Encümeni

- İl genel meclisi toplantı hâlinde bulunmadığı zamanlarda işlerin görülebilmesi için il daimî encümeni oluşturulmuştur.
- Bu encümen, il genel meclisi üyeleri arasından seçilir.

BELEDİYE

Nüfusu beş binden fazla olan yerlerde kurulan mahalli idare teşkilatlarıdır. Nüfusu 750.000'den fazla olan iller kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

Belediye Meclisi

- Belediye meclisinin başkanı belediye başkanıdır. Belediye meclisi seçmenler tarafından 5 yıl için seçilir.

Belediye Meclisinin Başlıca Görevleri

- Belediye bütçesini ve yıllık hesapları incelemek
- Kasaba ve şehrin imar plânını hazırlamak ve kabul etmek
- Su, elektrik, doğal gaz, taşıt işletmeleri kurulmasına karar vermek
- Belediyenin halka yaptığı hizmetlere karşı alacağı ücretlerin tarifelerini belirlemek
- Borçlanmaya karar vermek

Belediye Encümeni

Belediye encümeni Belediye Başkanının başkanlığında il belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde 7 kişiden, diğer belediyelerde 5 kişiden oluşur.

Belediye Başkanı

Seçmenler tarafından 5 yıl için seçilen belediye başkanı, başında bulunduğu belediyeyi temsil eder. Belediyeye ait işlerin iyi bir şekilde görülmesine çalışır. Belediye başkanlarının görevlerine son verilmesinde yetkili makam "Danıştay"dır.

KÖY

Köy, en küçük yerleşme birimidir. Nüfusu 2000'den az, 150'den fazla olan yerlere köy denir.

Köy Muhtarı

- Muhtar, köyün başıdır.
- Devletin köydeki temsilcisidir.
- Köy sınırı içinde köylüye ait işleri yapar ya da yaptırır.

İhtiyar Heyeti

- Muhtara, köy ve devlet işlerini görmede ihtiyar heyeti yardımcı olur. İhtiyar heyeti, köyün bütçesini yapar. Kimin ne kadar para vereceğine ve kimin köy için kaç gün çalışacağına karar verir.

Köy Derneği

- Köyde yer alan tüm seçmenler tarafından kurulur. Muhtar ve ihtiyar meclisini seçer.
- Köyün isteğe bağlı işlerini zorunlu hâle getirir.

YEREL YÖNETİMİN ÖZELLİKLERİ

- Yerel ve ortak ihtiyaçları karşılamakla görevlidirler. Karar organları seçimle belirlenir. Görev ve yetkileri yasalarla belirlenir. Tüzel kişilikleri vardır.

HİZMET KURULUŞLARI

İdari Kamu Kurumları

Merkezi idare tarafından öteden beri yürütülen bazı geleneksel hizmetlerin ayrı bir tüzel kişilik biçiminde örgütlenmesidir.

İktisadi Kamu Kurumları

Kamu idare ve kuruluşlarına ait veya bağlı olan tüm iktisadi işletmeleri kapsar.

Sosyal Kamu Kurumları

İnsan topluluklarının sosyal gereksinimlerini karşılamakla, sosyal haklarını ve güvenliğini sağlamakla görevlidir.

Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları

Devletin; bilim, teknik, sanat ve kültür hizmet ve faaliyetleriyle görevli kurumlarıdır.

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları

Belirli mesleği serbest icra edenlerin ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturduğu kuruluşlardır.

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

Siyasi otoriteden bağımsız, kamusal yaşamın hassas alanlarında düzenleme ve denetleme yapan kuruluşlardır.

TEST 30

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Bir yerde belediye kurulabilmesi için nüfusun en az ne kadar olması gerekir?

- A) 5.000 B) 10.000 C) 25.000
D) 50.000 E) 100.000

2. 1982 Anayasası'na göre yerel yönetimlerin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Yerinden yönetim ilkesine dayanan özerk kuruluşlardır.
B) Kamu tüzel kişilikleri vardır.
C) Karar organları seçimle iş başına gelir.
D) Yerel yönetimlerin karar organlarının her türlü faaliyetine karşı yargı yolu kapalıdır.
E) Genel yönetimin, yerel yönetimler üzerinde idari vesayet yetkisi vardır.

3. Belediye başkanlarının görevlerine son verilmesinde yetkili makam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İçişleri Bakanlığı
B) Vali
C) Danıştay
D) Bölge İdare Mahkemesi
E) İdare Mahkemesi

4. Aşağıda verilen açıklamalardan hangisi köy derneğiyle ilgilidir?

- A) Köy idaresinin başıdır.
B) Köy işlerine harcanacak parayı toplayan organdır.
C) Köyde yer alan seçmenler tarafından oluşturulan bir seçim kuruludur.
D) İhtiyar meclisi üyelerinden oluşan bir kuruldur.
E) İl idare kurulunun köydeki temsilcisidir.

5. Bir yerde büyükşehir belediyesinin kurulabilmesi için gerekli nüfusun alt sınırı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1.250.000
B) 1.000.000
C) 750.000
D) 650.000
E) 500.000

6. Aşağıdakilerden hangisi İl Genel Meclisinin görevleri arasında yer almaz?

- A) Borçlanmaya karar vermek
B) İl özel idaresi tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek
C) Şartlı bağışları kabul etmek
D) Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek
E) Belediye bütçesini ve yıllık hesapları incelemek

7. 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre il belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde Belediye encümeni kaç kişiden oluşur?

- A) 3 kişi B) 5 kişi C) 7 kişi
D) 9 kişi E) 11 kişi

8. Aşağıdakilerden hangisi Türk idari teşkilatında yerinden yönetim teşkilatı içinde yer almaz?

- A) İl genel meclisi
B) İl encümeni
C) Belediye Başkanı
D) İl idare kurulu
E) Köy

9.

- I. İl genel meclisi
II. İl idare kurulu
III. İl daimi encümeni
IV. Vali

Yukarıdakilerden hangileri il özel idaresinin organları arasında yer alır?

- A) I ve II B) I, II ve IV C) I, III ve IV
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU

- Bireysel başvuruda bulunacak kişiler; Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.
- Devletin kamu gücünün ihlali sonucunda bir mağduriyetin olması başvuru şartını doğurmaktadır.
- Bireysel başvuru; iç hukuk yollarının tüketildiği tarihten itibaren 30 gün içinde yapılmalıdır.
- Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu 2010 Anayasa değişikliğiyle sistemimize girmiştir.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ (AİHM)

- İnsan haklarının korunması anlamında konsey bünyesindeki temel mekanizma olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) 1959 yılında Strazburg'da kurulmuştur.
- AİHM'de Sözleşmeye taraf ülke sayısı (46) kadar hâkim görev yapar ve hâlen Mahkemede 46 hâkim vardır. Hâkimler, 9 yıllık bir süre için seçilir.
- Türkiye, bireysel başvuru hakkını 1987'de, zorunlu yargı yetkisini ise 1990'da kabul etmiştir.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraf ülkeler, davalarda mahkemenin verdiği kesinleşmiş kararlara uymak zorundadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Başvuru

- Başvuruda bulunabilmek için iç hukuk yollarının tüketilmiş olması şarttır. Başvuru 4 ay içinde yapılmalıdır.
- Aleyhine başvuru yapılan devletin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamış olması gerekmektedir.
- Sözleşme, Mahkemeye başvurabilme açısından iki mekanizma öngörmüştür. Bunlardan biri "bireysel başvuru" diğeri de "devlet başvurusu"dur.
- Başvuru yapmak için yurttaş olmaya gerek yoktur.
- Başvurular yazılı olarak AİHM Başkanlığına (posta yoluyla) yapılmalıdır.
- Avrupa Konseyi'ne üye devletlerden birinin diliyle yapılabilir. Hak ihlali; kişisel, doğrudan ve güncel olmalıdır.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

- Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.
- Yasama yetkisine ilişkin işlemler, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri Kurumun görev alanı dışındadır.
- TBMM'ye bağlı, özerk bir biçimde faaliyet yürütür.
- Kararları tavsiye niteliğindedir, bağlayıcı değildir.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

- Bir yasama döneminde iki seçim yapılır. Kurul; biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere 11 üyeden oluşur. Üyeler, Cumhurbaşkanı tarafından seçilir.
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Cumhurbaşkanının görevlendirdiği Adalet Bakanlığı ile ilişkili bir kurumdur.
- Kurum;
 - ▶ İnsan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi
 - ▶ Kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması
 - ▶ Hukukten tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ilkeleri doğrultusunda faaliyet göstermek
 - ▶ İşkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek
 - ▶ Ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek gibi görevleri vardır.
- İnsan hakları ve ayrımcılıkla mücadele konularında bilgilendirme ve eğitim yoluyla kamuoyunda duyarlılığı geliştirir.

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Bu Komisyon, TBMM'de grubu bulunan siyasi partiler ile bağımsızlar üye sayıları oranında temsil edilmektedir.
- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, insan hakları alanındaki gelişmeleri incelemek, ulusal-üstü düzey ile ulusal düzey arasında uyum çalışmaları yapmak yetkisiyle donatılmış bir Komisyondur.
- Komisyon, sadece dilekçe verilmesi üzerine değil, kendiliğinden de harekete geçebilme, yurt dışında araştırma veya incelemeler yapabilme, yurt içinde kamu veya özel kurum ve kuruluşlarda inceleme yapmak ve bunlardan bilgi istemek yetkisine de sahiptir.

TEST 33

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Anayasa Mahkemesine bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren kaç gün içinde yapılması gerekir?

- A) 7 B) 10 C) 15
D) 30 E) 60

2. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu hangi tarihte hukuk sistemimize girmiştir?

- A) 2002
B) 2005
C) 2010
D) 2012
E) 2017

3. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yargıçlarının görev süresi kaç yıldır?

- A) 3 B) 5 C) 7
D) 9 E) 11

4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi hangi şehirde bulunmaktadır?

- A) Brüksel
B) Strazburg
C) Berlin
D) Paris
E) Amsterdam

5. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru süresi iç hukuk yollarının tüketilmesinden itibaren kaç aydır?

- A) 2 B) 3 C) 4
D) 5 E) 6

6. Kamu Denetçiliği Kurumu aşağıdakilerden hangisine bağlı olarak faaliyette bulunur?

- A) TBMM
B) Adalet Bakanlığı
C) Cumhurbaşkanlığı
D) Yargıtay
E) Danıştay

7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kaç üyeden oluşmaktadır?

- A) 3 B) 5 C) 7
D) 9 E) 11

8. Aşağıdakilerden hangisi TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun yetkileri arasında yer almaz?

- A) Yurt içinde kamu kuruluşlarında inceleme yapmak
B) Yurt içinde özel kuruluşlarda inceleme yapmak
C) İlgililer hakkında idari ve adli tahkikat başlatmak
D) Kurum ve kuruluşlardan bilgi istemek
E) Yurt dışında araştırma veya inceleme yapma

ULUSAL GELİŞMELER

- 1905 yılında kurulan ilk Türk futbol kulübü Galatasaray'dır. 1903 yılında kurulan Beşiktaş bir jimnastik kulübüdür.
- 26 Ekim 1923'te Türkiye Millî Futbol Takımı ilk milli maçını Romanya ile İstanbul'da oynadı.
- Türkiye UEFA (Avrupa Futbol Birliği)'ya 1962 yılında katıldı.
- Avrupa kupalarında ilk kez final oynayan ve şampiyon olan takım Galatasaray'dır.
- Türkiye'de ilk konservatuvar İstanbul'da Darülbeydi (Güzel-likler Evi) adıyla kuruldu (1914). Darülbeydi, Türkiye'de Batılı anlamda tiyatronun gelişmesinde önemli bir değişimi sağladı.
- İlk devlet konservatuarı, 1917'de "Darüelhan" adıyla kurulmuş daha sonra İstanbul Konservatuarı adını almıştır.
- Antalya'da bulunan Patara Antik Kenti, dünyanın ilk demokratik meclis binası kabul edilmiştir.
- 1936 Berlin Olimpiyatları'na 2'si kadın 60 sporcuyla katılan Türkiye, ilk kez bir olimpiyatta Türk kadın sporcularla da yer almış oldu.
- Türkiye, olimpiyat tarihinin ilk madalyalarını 1936 Olimpiyatları'nda elde etti.
- Türkiye'nin Olimpiyat Oyunları tarihinde şeref kürsüsüne çıkan ilk Türk sporcusu, serbest güreş 79 kg'da bronz madalya kazanan Mersinli Ahmet Kireççi oldu. Onun ardından grekoromen 61 kg'da Yaşar Erkan altın madalyanın sahibi oldu.
- Türkiye'de ilk radyo yayını 1927'de Ankara ve İstanbul'da gerçekleştirildi.
- Türkiye'de televizyon yayınları ilk kez İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından 9 Temmuz 1952 günü başlatıldı.
- TRT 1964 yılında kuruldu. 1968 yılında TRT siyah beyaz olarak deneme yayınına başladı.
- 1989'da TRT 3'ün ve 1990'da TRT 4'ün yayına başlamasından sonra 1990 yılında test yayınına başlayan Star, Türkiye'nin ilk özel televizyon kanalı oldu.
- 1914'te Fuat Uzkınay'ın Yeşilköy'de çektiği "Ayastefanos'taki Rus Abidesi'nin Yıkılışı" belgeseli ilk Türk filmi ve belgeselidir.
- 1953 yapımı "Halıcı Kız" filmi ise çekilen ilk renkli Türk filmi olmuştur.
- Türkiye'nin ilk çizgi sinema filmi 2013 yılında gösterime giren "Ayas"tır.
- Antep baklavası, AB tarafından tescil edilen ilk Türk ürünüdür.
- Türk resim sanatının en pahalı tablosu Osman Hamdi Bey'in "İstanbul Hanımefendisi" adlı tablosudur.
- Afişi basılarak yurt dışına satılan ilk Türk filmi "Binnaz" oldu (1919).
- İlk sesli Türk filmi "İstanbul Sokaklarında" Muhsin Ertuğrul tarafından çekildi (1928).
- Metin Erksan'ın "Aşık Veysel'in Hayatı" adlı filmi Sansür Kurulu tarafından yasaklanan ilk film oldu.
- İlk uluslararası ödülü Metin Erksan'ın yönettiği "Susuz Yaz" adlı film Berlin Film Şenliğinde "Altın Ayı" büyük ödülünü aldı (1964).
- Köy hayatını işleyen ilk Türk filmi "Beyaz Geceler"i Lütfi Akad çekti (1965).
- İlk Türk uçağı Mavi Işık'tır (1979). İsmail Cevheri uçuş girişiminde hayatını kaybetmiş ve bilinen ilk Türk hava şehidi olmuştur.
- Sabiha Gökçen ilk Türk kadın savaş pilotu unvanını almıştır.
- Türkiye'de milletvekilliğine en çok seçilen (14 kez) ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı olan kişi İsmet İnönü'dür. "Millî Şef" unvanı verilmiştir.
- Türkiye'de ilk otomobil yapımı 1959 yılında gerçekleşti ve "Anadol" markasıyla 1966 yılında satılıp kullanılmaya başlandı. Bundan önce ise "Devrim" adlı bir otomobil, Eskişehir'de üretildi ancak denendikten sonra seri üretiminden vazgeçildi.
- Türkiye'de ilk nükleer santral Mersin'de (Akkuyu), ikinci nükleer santral Sinop'ta kurulacaktır.
- İlk kadın sinema oyuncularımız Türk sinema tarihinde Kurtuluş Savaşı'nı ilk kez anlatan "Ateşten Gömlek" filminde oynayan Bedia Muvahhit ile Neyyire Neyir'dir (Ertuğrul).
- Türk tarihinde ilk rasathane 1575'te III. Murat tarafından İstanbul'da Tophane Tepesi'nde yaptırılan "İstanbul Rasathanesi"dir.
- Dünyadaki ilk tıp fakültesi Kayseri şehrinde 13. yüzyılda I. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmış olan Gevher Nesibe Medresesi'dir. Bugün Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi ismi ile bilinir.
- İstanbul'da ilk yerli tiyatro topluluğunu kuran Güllü Agop'tur.
- Türkiye'nin ilk heykeli 10 metre uzunluğundaki Osman Gazi büstüdür.
- Türkiye'nin asker gönderdiği ilk ülke Güney Kore'dir.
- İlk haber ajansımız, 1920'de kurulan Anadolu Ajansı'dır.
- Yükseköğrenim bursu veren ilk ve en büyük özel sektör kuruluşu "Türk Eğitim Vakfı"dır.
- İshakpaşa Sarayı dünyada kalorifer sisteminin kurulduğu ilk yapıdır.
- Türkiye'deki ilk online süpermarket Migros'tur.
- Türk Millî Takım formasını hem basketbol hem futbol alanında giyen ilk ve tek sporcu Can Bartu'dur.
- Türkiye'de yerleşim yerine yapılan ilk baraj Denizli Gökpınar Barajı'dır.
- İdam edilen başbakanımız Adnan Menderes'tir.
- Türkiye'nin ilk arkeoloji müzesi İstanbul Arkeoloji Müzesidir.
- Musiki ile tedavi yapan ilk devlet hastanesi Edirne II. Bayezid Külliyesi Şifahanesi'dir.
- Dünyanın en büyük mozaik müzesi Gaziantep'teki Zeugma Müzesidir.
- Prof. Dr. Aziz Sancar "Hücrelerin, hasar gören DNA'larını nasıl onardığını ve genetik bilgisini koruduğunu haritalandıran araştırmaları" sayesinde 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü'nü almıştır.

TEST 38

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Avrupa kupalarında ilk kez final oynayan ve şampiyon olan takım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fenerbahçe
- B) Beşiktaş
- C) Galatasaray
- D) Trabzonspor
- E) Konyaspor

2. Türkiye'nin ilk çizgi sinema filmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ayas
- B) Cican
- C) Suluboya
- D) Canım Kardeşim Benim
- E) Fırıldak Ailesi Orta Dünya

3. Türkiye'nin ilk özel televizyon kanalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Atv
- B) Star
- C) Show
- D) Kanal D
- E) Fox

4. Türkiye'de çekilen ilk renkli Türk filmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Müebbiye
- B) İstanbul Sokakları'nda
- C) Çığlık
- D) Susuz Yaz
- E) Halıcı Kız

5. İlk Türk kadın savaş pilotu unvanını aşağıdakilerden hangisi almıştır?

- A) Fatma Aliye
- B) Sadiye Ardahan
- C) Pakize İzzet Tarzi
- D) Sabiha Gökçen
- E) Lale Aytaman

6. Türkiye'de milletvekilliğine en çok seçilen ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı olan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kâzım Karabekir
- B) İsmet İnönü
- C) Refet Bele
- D) Fethi Okyar
- E) Rauf Orbay

7. "Hücrelerin, hasar gören DNA'larını nasıl onardığını ve genetik bilgisini koruduğunu haritalandıran araştırmaları" sayesinde 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü'nü alan bilim adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazi Yaşargil
- B) Halil İnalçık
- C) Cahit Arf
- D) Aziz Sancar
- E) Hulusi Behçet

8. Türkiye'nin asker gönderdiği ilk ülke aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kuzey Kore
- B) Bosna-Hersek
- C) Güney Kore
- D) Kosova
- E) Afganistan

9. İstanbul'da ilk yerli tiyatro topluluğunu kuran kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güllü Agop
- B) İbrahim Şinasi
- C) Muhsin Ertuğrul
- D) Fatma Nudiye Yalçı
- E) Afife Jale

10. Dünyada kalorifer sisteminin kurulduğu ilk yapı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Etnografya Müzesi
- B) İshakpaşa Sarayı
- C) II. Bayezid Külliyesi
- D) Dolmabahçe Sarayı
- E) Selimiye Camii

ÖNEMLİ DÜŞÜNÜR VE BİLİM İNSANLARI

Thales: Thales ilk filozof sayılır. Güneş tutulmasını hesaplamıştır. İlk arkhe (ana madde) sudur önermesiyle bilinir.

Aristoteles: Klasik mantık, tümdengelim yönteminin ve biyolojinin kurucusudur. “İnsan düşünen bir hayvandır.” önermesiyle akli ön plana çıkarmıştır.

Wilhelm Wundt: Psikoloji biliminin kurucusudur.

Auguste Comte: Sosyoloji biliminin kurucusudur. Pozitivist olarak bilinir.

Adam Smith: Ekonomi biliminin kurucusudur. “Milletlerin Zenginliği” eseriyle bilinir.

Francis Bacon: Tümevarım yöntemin kurucusudur. Bilgi güçtür, önermesiyle bilinir.

İbn-i Haldun: 14. yy. düşünürü, devlet adamı ve tarihçisidir. 7 ciltlik Kitabı'l-İber ve onun giriş kitabı olarak düşündüğü Mukaddime'yi yazdı. Sosyolojinin, iktisatın öncülerinden kabul edilir.

Platon: İdeal bir devlet tasarlayan ilk filozoftur. “Politeia” (Devlet) eserinde; devlette yönetici olmak isteyen insanların elli yaşına kadar felsefe eğitimi almaları zorunludur. Ancak filozoflar kral olduğunda ideal devlet gerçekleşmiş olacaktır.

Farabi: El Medinet-ül Fazıla (Erdemli Toplum) adlı eserinde erdemli bir toplumun, erdemli, bilgili yöneticiler eliyle oluşturabileceğini savunur. Toplum, sağlıklı bir insan bedenine benzer. Bir bedende bütün organlara hükmeden kalp; erdemli toplumda topluma yön veren filozoftur.

El Biruni: Jeodezi biliminin kurucusu, yer çekimi fikrini Newton'dan 7 asır önce dile getiren, güneşin hareketlerinden mevsimlerin başlangıç dönemine hesaplayan ve yaşadığı asra ismini vermiştir.

Ali Kuşçu: Gök cisimlerinin yere olan uzaklığını, yer kürenin eksenindeki eğikliğini günümüz hesaplamalarına en yakın değerde bulan, İstanbul'un enlem ve boylam derecesini belirleyen Ayasofya'nın ilk müderrisidir.

Charles Montesquieu: Fransız siyaset bilimci, “Kanunların Ruhu” adlı eserinde, kuvvetler ayrılığı ilkesini ayrıntılı olarak ele alarak netleştirmiştir.

Albert Einstein: Görelilik – yer çekimi kanunu, fotoelektrik etki kuramları ile tanınır.

Louis Pasteur: Hastalıkların mikroplardan kaynaklandığı kuramı ve koruyucu aşı geliştirmesi ile tanınmıştır.

Galileo Galilei: Teleskopu geliştirerek Copernikus'un ileri sürdüğü gezegenlerin güneş etrafında döndüğü teorisini kanıtlamıştır.

Aristoteles: Formel mantık ve felsefe üzerine çalışmaları yanında astronomi, zooloji, embriyoloji, coğrafya, jeoloji, fizik, anatomi, fizyoloji, ekonomi, psikoloji, retorik, siyaset ve tanrıbilim üzerine çalışmıştır.

Nicolaus Copernicus: “Gök Cisimlerinin Hareketi Üzerine” adlı kitabında ilk defa Dünya'nın kendi etrafında, Ay'ın Dünya'nın etrafında ve diğer bütün gezegenlerle beraber Dünya'nın Güneş'in etrafında döndüğünü yazdı.

Öklid: Düzlem ve somut geometri konularını incelemekle birlikte “Elementler” kitabı ile cebir ve sayı teoremlerini geliştirmiştir.

James Clerk Maxwell: Elektrik ve manyetizmanın temel kanunlarını ifade eden dört denklemi ortaya koymuştur.

Thomas Edison: Karbonlu mikrofonu, gramfonu icat etti. Elektrik ampulünü geliştirdi. İlk ampul fabrikasını kurdu.

Platon: Batı'nın siyasal felsefesinin, etik ve metafizik düşünce tarzının büyük kısmının başlangıç noktasıdır. Devlet, Sofist ve Şölen önemli eserlerindendir.

Alexander Graham Bell: Telefonun icadı ile tanınan İskoç bilim insanıdır.

Alexander Fleming: Penisilinin keşfidir.

Rene Descartes: Modern felsefenin kurucusu ve rasyonalizmin önde gelen temsilcilerinden biridir. “Düşünüyorum, öyleyse varım.” ifadesiyle ünlü olan Meditasyonlar adlı eseriyle bilinir.

William Harvey: Kan dolaşımı ve kalbin işlevini keşfetmiştir.

Gregor Mendel: Mendel bütün canlı organizmalarda bugün “gen” adı verilen temel birimin olduğunu ve kalıtsal özelliklerin bu birimler yoluyla ana-babadan yavruya geçtiğini söyleyen kalıtım kuramının sahibidir.

Wilhelm Conrad Röntgen: X ışınlarını bulan bilim adamıdır.

Johannes Kepler: Gezegen hareket yasaları ile tanınır. Astro-noma, Nova ve Harmonik Mundi önemli eserlerindendir.

Henry Ford: Henry Ford, üretim bandını mükemmel hale getirip üretimi hızlandırarak otomobili hızlandırdı.

Arşimed: Kaldıraç ilkesi ve özgül ağırlık kavramı ona aittir.

Charles Babbage: Çözümleme Motoru adını verdiği makina ile günümüzün hesap makinelerinin yapabileceği her şeyi yapabilmıştır. Genel amaçlı dijital bilgisayarın çalışma ilkelerini bulmuştur.

Newton: İngiliz kökenli olan Newton; fizik, matematik, astronomi gibi birçok alanda çalışmalar yapmıştır. Ağacın altında otururken başına düşen elmanın yerçekiminden dolayı düştüğünü ancak Ay'ın yerçekiminden niçin etkilenmediğini düşünür.

Ferdinand Macellan: Dünyanın etrafını dolaşan keşif ekibinin lideridir.

Aydın Sayılı: Milli Eğitimin yaptığı sınavı kazanarak ABD eğitim alan Aydın Sayılı, Harvard Üniversitesi'nde bilim tarihi alanında ilk doktora ünvanı alan kişidir.

İbn-i Sina: Avrupa'da Avicenna adıyla tanınan İbn-i Sina tıp alanında çalışmalarının yer aldığı “Kanun” isimli eseri Avrupa'da XVII. yüzyıla kadar tıp eğitiminde kullanıldı. Bir başka eseri olan “Şifa” ise felsefeden, matematiğe ve fiziğe kadar bilimlerin yer aldığı bir ansiklopediydi.

Leonardo Da Vinci: İtalyan kökenli bu bilim insanının En tanınmış eseri Mona Lisa, Son Akşam Yemeği adlı tablolarıdır. Anatomi alanında yaptığı çizimler Avrupalı doktorlara yol gösterici olmuştur.

Cahit Arf: Matematik alanında yaptığı çalışmalarla adını tüm dünyada duyurmuştur. TÜBİTAK'ın kuruluşunda önemli rol oynayan Cahit Arf, “Arf Teoremi”ni bulmuştur.

TEST 40

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. 14. yy. düşünürü, devlet adamı ve tarihçisidir. 7 ciltlik Kitabı'l-İlber ve onun giriş kitabı olarak düşündüğü Mukaddime'yi yazdı. Sosyolojinin, iktisatın öncülerinden kabul edilir.

Hakkında bilgi verilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farabi
B) Ali Kuşçu
C) İbn-i Sina
D) Cahit Arf
E) İbn-i Haldun

2. Klasik mantık, tümdengelim yönteminin ve biyolojinin kurucusudur. "İnsan düşünen bir hayvandır." önermesiyle aklı ön plana çıkarmıştır.

Hakkında bilgi verilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Thales
B) Aristoteles
C) Auguste Comte
D) Adam Smith
E) Francis Bacon

3. Batı'nın siyasal felsefesinin, etik ve metafizik düşünce tarzının büyük kısmının başlangıç noktasıdır. Devlet, Sofist ve Şölen önemli eserlerindendir.

Hakkında bilgi verilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rene Descartes
B) Galileo Galilei
C) Thomas Edison
D) Platon
E) Nicolaus Copernicus

4. Psikoloji biliminin kurucusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Wilhelm Wundt
B) Adam Smith
C) Charles Montesquieu
D) Louis Pasteur
E) Albert Einstein

5. Avrupa'da Avicenna adıyla tanınır. Tıp alanında çalışmalarının yer aldığı "Kanun" isimli eseri Avrupa'da XVII. yüzyıla kadar tıp eğitiminde kullanıldı. Bir başka eseri olan "Şifa" ise felsefeden, matematiğe ve fiziğe kadar bilimlerin yer aldığı bir ansiklopediydi.

Hakkında bilgi verilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farabi
B) Ali Kuşçu
C) İbn-i Sina
D) Cahit Arf
E) İbn-i Haldun

6. "Gök Cisimlerinin Hareketi Üzerine" adlı kitabında ilk defa Dünya'nın kendi etrafında, Ay'ın Dünya'nın etrafında ve diğer bütün gezegenlerle beraber Dünya'nın Güneş'in etrafında döndüğünü yazdı.

Hakkında bilgi verilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Thomas Edison
B) Rene Descartes
C) Galileo Galilei
D) Platon
E) Nicolaus Copernicus

7. Gök cisimlerinin yere olan uzaklığını, yerkürenin eksenindeki eğikliğini günümüz hesaplamalarına en yakın değerde bulan, İstanbul'un enlem ve boylam derecesini belirleyen Ayasofya'nın ilk müderrisidir.

Hakkında bilgi verilen bilim adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Sina
B) Ali Kuşçu
C) İbn-i Haldun
D) Cahit Arf
E) Farabi

8. El Medinet-ül Fazıla (Erdemli Toplum) adlı eserinde erdemli bir toplumun, erdemli, bilgili yöneticiler eliyle oluşturabileceğini savunur. Toplum, sağlıklı bir insan bedenine benzer. Bir bedende bütün organlara hükmeden kalp; erdemli toplumda topluma yön veren filozoftur.

Hakkında bilgi verilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Haldun
B) Farabi
C) İbn-i Sina
D) Cahit Arf
E) Ali Kuşçu

Dijital Eğitim Platformu (www.datakpss.com)

- Deneme Sınavı (Sınırsız)
- Türkiye Geneli Deneme Sınavları (Sınırsız)
- Soru Sayısı (Sınırsız)
- İstatistikler(Sınırsız)
- Yorum Yazabilme
- Ders Notları
- Özel Mesaj
- Deneme Sınavı Oluşturma

Whatsap: 0 (542) 262 03 37

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 29 95 - WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

9 786256 519350